

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 vtrum inconstantia sit vitium sub imprudentia contentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

Super Quæstio quinque questionis articulatae, scilicet articulatae quartam.

Vtrum inconsideratio sit speciale peccatum sub imprudentia contentum.

I

Sed adhuc quod iuxta accipit tres terminos, scilicet considerationem, iudicium, & intellectum, ut diligatur contra rationem. Ex eorum duorum quantum, felices considerantur, & iudiciorum in terro feliciter in intellectu, concluduntur in considerationem iudiciorum inter se, ac per hoc inferuntur defectum considerationis, et defectum iudiciorum, ergo inconsideratio non est peccatum.

A

D QVARTVM sic proceditur.

A Videtur, quod inconsideratio non sit peccatum speciale sub imprudentia contentum. Lex enim diuina ad nullum peccatum nos inducit, secundum illud Psalm. 18.

Lex Domini immaculata: inducit autem ad non considerandum, secundum illud Matth. 10. Nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini. ergo inconsideratio non est peccatum.

¶ 2 Præt. Quicunque consilierunt, oportet quod multa consideret: sed per defectum consilij est præcipitatio, & per cœsequens ex defectu considerationis. ergo præcipitatio sub inconsideratione contineatur. non ergo inconsideratio est speciale peccatum.

¶ 3 Præt. Prudentia consistit in actibus rationis practica, qui sunt consiliarii, iudicare de consilatis, & præcipere: sed considerare præcedit omnes istos actus, quia pertinet etiam ad intellectum speculativum. ergo inconsideratio non est speciale peccatum sub imprudentia contentum.

SED CONTRA est, quod dicitur Proverb. 4. Oculi tui videant rectam, & palpebra tuae præcedant gressus tuos, quod pertinet ad prudentiam: sed contrarium huius agitur per inconsiderationem. ergo inconsideratio est speciale peccatum sub imprudentia contentum.

R E S P O N. Dicendum, quod inconsideratio importat actum intellectus, veritatem rei invenientis. Sicut autem inquisitio pertinet ad rationem, ita iudicium pertinet ad intellectum. Vnde & in speculativis demonstrativa scientia dicitur iudicativa, in quantum per resolutionem in prima principia intelligibilia de veritate inquisitorum diadicatur: & ideo consideratio maxime pertinet ad iudicium. Vnde & defectus recti iudicij ad uitium inconsiderationis pertinet, prout scilicet aliquis in recte iudicando deficit ex hoc, quod contemnit, ut negligit attendere ea, ex quibus rectum iudicium procedit. Vnde manifestum est, quod inconsideratio est peccatum.

A D PRIMVM ergo dicendum, quod Dominus non prohibet considerare ea, quæ sunt agenda, vel dicenda, quando homo habet opportunitatem: sed dat fiduciam discipulis in uerbi inductis, videlicet sibi opportunitate vel propter imperitiam, vel quia subito preoccupantur, in solo diuino confidant consilio: quia cum ignoramus quid agere debamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad Deum, sicut dicitur 2. Paralipomenon 20. Alioquin si homo pretermittat facere quod potest, solum diuinum auxilium expedit.

ARTIC. CIVVS IVI.

A DISCVNDVM dicendum, quod inconsideratio eorum, quæ in consilio attenduntur, ordinatur ad recte iudicandum: & ideo consideratio in iudicio perficitur. Vnde etiam inconsideratio maxime opponitur rectitudini iudicij.

A D TERTIVM dicendum, quod inconsideratio hic accipit secundum determinatam materiam, id est, secundum agibilium humana, in quibus plura sunt attendenda ad recte iudicandum, quam erit in speculativis: quia operationes sunt in singularibus.

Vtrum inconstancia sit uitium sub imprudentia contentum.

¶ Super Questionis quinque questionis articulatae quartam quae invenimus.

I
N art. 5 in respō
sione ad tertium, duo sunt dubia ad hominem, authorem. f.
Primum est de subiecto continentia. Nā
hic author confirmat quod præcedent libri quæstionis quinque quæstiones octauæ, art. 3, ad secundum inchoasse videntur, scilicet quod continentia fit subiectum in ratione in qua est prudenter. Inferius vero quæstionis 15. art. 3, derminata, quod continentia est subiectum in voluntate. Quia prima differentia inter continentem & incontinentem inuenitur secundum elec-

*Lib. 4. cap. 7.
tom. 5.*

tionem, que est auctus voluntatis.

¶ Secundum autem

dubium est, Quo pat-

ento continentia est

pars continentia, que

est pars prudenter,

que est ure & pro-

prie virtus. Et tamen

inferius q. prædicta

art. 1. decernitur

cum Aristot. 1. Ethic.

quod continentia no-

nō pertinet.

¶ Ad hanc dubia re-

spondebitur inferius

in loco dicto, vbi ex

propósito materia

utique tractatur. Hic

autem lat. fit nolle

dubitare, & adhucere.

re, quod author vir-

tur hoc in loco ver-

bis opinatiū, dum

dicit quod non vide-

re esse in iuveniti-

a, & quod videtur

esse species con-

stantiae: & ruris q.

ratio, authoris hic

non haber locum, ni

si in appetitu sensi-

tu, cuius actus sunt

passiones concipi-

mentia, & tristitia.

Erit autem ruris & ful-

nendū, quomodo co-

stantia est pars prude-

tiae, si continentia

est in voluntate, quo

argu-

argumentum, cui hic respondet, tendebat. Erit etiam & simili pliciter determinandum de subiecto continentia, examinando rationem auctoris ibi. Propter praecipitatem praeveniens electionem, in cuius persistente praedictum gitor continens ab incontinentiis: sed superposito, & continetia sit in voluntate, facile sufficiet constantia in ratione, dicendo quod incontinentia & molles ex parte appetitus causant inconstitiam: & similiter continetia & perseverantia ex parte appetitus causant constitiam. Parer enim in litera, quam inconstitiam, quam inconstitiam inchoative est ex appetitu, consummata autem est ex ratione. Vnde de subiecto tantummodo continentia restat quaestio.

Super Quaestio. quinque fons aetaria arsiculum sextum.

In articulo 5 aduerte in calce corporis, maxime quoniam huiusmodi ronis defectus ex alijs etiam uitij oruntur, ut experientia testatur in his, que ex avaritia, vel ambitione praecipites, inconsiderati, inconstantesque sunt: sed luxuria, quia enerat rationem, ut in litera dicitur, ideo maxime causat eadem.

Infr. q. 153. art. 4. & 5. & ma. q. 15. art. 4.

* ar. prece. ad 2.

Lib. 21. c. 31. a med.

2. Præt. Nihil, quod intentur in qualibet specie peccatum: sed negligenter in qualibet peccato, quia omnis quis peccat, per quæ à peccato retrahitur: & quia perseverantia non est species constantiae ad rationem pertinentis, ad quam etiam pertinet inconstitiam.

A RTICULVS VI.

Vrum praedita uitia oriuntur ex luxuria.

Ad sextum sic proceditur. Videtur, quod praedicta uitia non oriuntur ex luxuria. Inconstitria enim oritur ex inuidia, ut dictum est: sed inuidia est uitium distinctum à luxuria. ergo praedicta uitia non oriuntur ex luxuria.

T2 Præt. Iacob. 1. dicitur. Vir duplex animo inconstans est in omnibus vijs suis: sed duplicitas non uidetur ad luxuriam pertinere, sed magis ad dolositatē, que est filia avaritiae, secundum Grego. * 31. Moral. ergo praedicta uitia non oriuntur ex luxuria.

T3 Præt. Prædicta uitia pertinent ad defectum rationis: sed uitia spiritualia propinquiora sunt rationi, quam uitia carnalia. ergo praedicta uitia magis oriuntur ex uitis spiritualibus, quam ex uitis carnalibus.

SED CONTRA est, quod Gregor. * 31. Moral. ponit praedicta uitia ex luxuria oriri.

RESPON. Dicendum, quod sicut Philo dicit in * 6. Ethic. delectatio maxime corruptum estimationē prudentiae, & præcipue delectatio quæ est in uenereis, quæ totam animam absorbet, & trahit ad sensibilem delectationem. Perfectione autem prudentiae, & cuiuslibet intellectualis uitutis consistit in abstractione à sensibilibus. Vnde cum praedicta uitia pertineant ad defectum prudentiae, & rationis practicae, sicut ha-

F bitum est, sequitur quod ex luxuria ambi- causant inconstitiam pertrahendo ratione sed luxuria causat inconstitiam pertrahendo iudicium rationis. Vnde Philo dicit, quod incontinentis ira audit quidem non perfecte: incontinentis autem contumeliter em non audit.

Ad secundum dicendum, quod inconsti- tas animi est quoddam consequens ad luxuriam inconstitiam, prout duplicatas in- tueribilitatem animi ad diuersa. Vnde in Eunuchio dicit, quod in amore bellorum pax, & inducere.

Ad tertium dicendum, quod inconsti- tanum magis extinguit inducere non quantum longius abducunt ratione.

QUAESTIO LIII.

De Negligentia, in tres articulos distinguitur.

OSTE A considerandum est.

Et circa hoc queruntur.

Primo. Vrum negligentia speciale.

Secundo. Cui virtuti opponatur.

Tertio. Vrum negligentia sipecata.

ARTICULVS PRIMUS.

Vrum negligentia si per se.

Ad primum sic proceditur. Videlicet negligentia non sit peccatum speciale, enim diligentia opponitur: sed diligenter in qualibet uitute, ergo negligentia non est peccatum speciale.

T2 Præt. Nihil, quod intentur in qualibet specie peccatum: sed negligentia in qualibet peccato, quia omnis quis peccat, per quæ à peccato retrahitur: & quia per se leuator, negligenter conteri depeccato ergo non est speciale peccatum.

T3 Præt. Omne speciale peccatum habet determinatam: sed negligentia non habet determinatam materiam, neque enim intentio aut indifferetia: quia ea pretermittit negligentiam reputatur. Similiter etiam non est negligentia nisi intentio, quia si negligentia agitur, iam non intentio videtur quod negligentia non sit intentio.

SED CONTRA est, quod peccatum patitur ex negligentiā, distinguunt contra patitur committunt ex contemptu.

RESPON. Dicendum, quod negligentia habet debitam sollicitudinem. Omnis actus habet rationem peccati. Videlicet negligentia habet rationem peccati, quod negligentia est, quod negligentia sit specie peccati, modo quo sollicitudo est specie intentionis. Cessit est quod negligentia sit specie peccati, quia illa non est, neque enim intentio, enim aliqua peccata speciale, quia illa non est materiam speciale, sicut luxuria est carnalis. Quædam autem sunt uitia specialem propter actus se extendentes ad omnem intentionem modi sunt omnia uitia, que sunt carnalia. Nam quilibet actus rationis se extendet ad materiam moralem: & ideo cum sollicitudinem specialis actus rationis, ut super-